

Bryssel den 17 mars 2025
(OR. en)

7161/25

COH 19

NOT

från: Ordförandeskapet
till: Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Ärende: En mer dynamisk och strategisk sammanhållningspolitik: att åstadkomma
förändring i det nuvarande perspektivet och i ett framtidsperspektiv
– *Diskussion*

Vid mötet i rådet (allmänna frågor) om sammanhållningspolitiken den 28 mars uppmanas ministrarna med ansvar för sammanhållningspolitiken att på grundval av ordförandeskapets dokument i bilagan till denna not diskutera ämnet ”En mer dynamisk och strategisk sammanhållningspolitik: att åstadkomma förändring i det nuvarande perspektivet och i ett framtidsperspektiv”.

Bakgrundsdocument**till mötet i rådet (allmänna frågor) om sammanhållningspolitiken****”En mer dynamisk och strategisk sammanhållningspolitik: att åstadkomma förändring i det nuvarande perspektivet och i ett framtidsperspektiv”**

Under de senaste månaderna har debatten alltmer intensifierats kring den möjliga framtida utformningen av nästa fleråriga budgetram och sammanhållningspolitiken däri. Diskussionen har formats av alla berörda parter som företräder Europeiska kommissionen, medlemsstaterna, regioner och lokala myndigheter, andra EU-institutioner samt akademiska och icke-statliga organisationer¹. Hittills har de huvudsakliga slutsatserna från debatten visat att strategin att ”fortsätta som vanligt” inte är ett alternativ för nästa fleråriga budgetram. När det gäller mer detaljerade lösningar finns det dock en rad olika möjliga strategier, vilket har gjort att det har uppstått ett behov av att diskutera praktiska lösningar och skapa samförstånd kring dem.

¹ Bland annat: Rådets slutsatser om sammanhållningspolitiken, gemensamt uttalande från ministrarna med ansvar för sammanhållningspolitiken, undertecknat av elva medlemsstater (BG, CZ, EE, HR, HU, LT, LV, RO, SK, SI, PL), antaget i Prag i maj 2024. Rapport från högnivågruppen för sammanhållningspolitikens framtid. Den nionde sammanhållningsrapporten med rådets slutsatser som antogs i juni 2024. E. Letta-rapporten: ”Much More Than a Market”. Rådets slutsatser om sammanhållningspolitikens framtid.

Europeiska kommissionen har föreslagit en uppsättning viktiga EU-mål och prioriteringar för de kommande åren². **Dessa inbegriper behovet av att vidta djärva åtgärder för att säkerställa hållbart välstånd, konkurrenskraft, demokrati, säkerhet, försvar och resiliens samtidigt som EU:s värden skyddas. Konkurrenskraft** angavs som ett av EU:s viktigaste mål och det betonades att det **kommer att stå i centrum för Europeiska kommissionens uppdrag**. En av grunderna för Europas konkurrenskraft är dess befolkning, och därför är behovet av att **främja kompetens och arbetstillfällen av god kvalitet** av avgörande betydelse. Dessutom har **det europeiska försvaret** också fått ökad betydelse mot bakgrund av den föränderliga geopolitiska situationen, vilket nyligen bekräftades av Europeiska rådet³. Kommissionen angav möjliga åtgärder för att förenkla och minska de administrativa bördorna, främja snabbhet och flexibilitet i genomförandet av politiken och bättre samordna politiken på EU-nivå och nationell nivå. EU:s regelverk ska ses över och anpassas för att bättre tillgodose medborgarnas och företagens behov och så att EU-medel används i tid och på ett effektivt sätt.

² Europeiska kommissionen, 2025, *Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: En konkurrenskraftskompass för EU*, COM(2025) 30 final. *Kommissionens arbetsprogram 2025 – Framåt tillsammans: en djärvare, enklare och snabbare union*, COM(2025) 45 final. Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *Ett enklare och snabbare Europa: Meddelande om genomförande och förenkling*, COM(2025) 47 final. Skrivelse från Europeiska kommissionens ordförande Ursula von der Leyen av den 4 mars 2025 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_684, *Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: Kompetensunionen*, COM(2025) 90 final.

³ Europeiska rådets slutsatser om det europeiska försvaret av den 6 mars 2025.

I meddelandet om vägen till nästa fleråriga budgetram, som offentliggjordes i februari 2025⁴, anges att den kommande EU-budgeten bör prioritera hanteringen av de gemensamma utmaningar där utgifter på EU-nivå ger störst mervärde. I meddelandet framhåller man mycket tydligt att ”**EU:s prioriteringar måste uppnås tillsammans – medlemsstaterna och regionerna utformar många av EU:s investeringar på fältet och EU-budgeten stöder och stimulerar deras åtgärder**”. Ett förbättrat genomförande av en resultatbaserad strategi lyfts fram som en lösning för att öka effektiviteten och genomförandehastigheten.

I samma dokument föreslår kommissionen även en ny hållning till en moderniserad EU-budget, där bland annat ”**en plan för varje land med centrala reformer och investeringar, med fokus på våra gemensamma prioriteringar, inbegripet främjande av ekonomisk, social och territoriell sammanhållning**” bör stå i centrum. Kommissionen påpekade att ”*en förstärkt sammanhållningspolitik och tillväxtpolitik med regionerna i centrum måste utformas och genomföras i partnerskap med nationella, regionala och lokala myndigheter*”, men hur detta skulle kunna genomföras i praktiken behöver förklaras ytterligare.

Enligt kommissionen skulle tanken med en sådan plan vara att ge möjligheter att förbättra samordningen mellan EU:s och medlemsstaternas politik, säkerställa samverkan mellan dem och främja strukturförändringar (i medlemsstaterna och regionerna), förutsatt att planen kopplas till att genomförandebestämmelserna förenklas och görs mer enhetliga. Det råder dock brist på tydlighet när det gäller det föreslagna inkluderandet av reformer och investeringar i landsplanerna, särskilt mot bakgrund av lärdomarna från genomförandet av reformer inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanerna, och det finns utmaningar i samband med utarbetandet av en passande roll för regionerna inom ramen för denna modell. Dessutom är den eventuella inverkan av denna nya strategi på regionala skillnader inom ett land och på de regionala och lokala myndigheternas roll också oklar och skulle kunna ge upphov till farhågor om genomförandet av en universallösning. Det finns följaktligen ett behov av att medlemsstaterna reflekterar över och diskuterar hur sammanhållningspolitiken bör genomföras i budgetplanen efter 2027, särskilt med beaktande av kommissionens förslag när det gäller EU:s prioriteringar, genomförandemetoden samt sammanhållningspolitikens roll i dessa förslag.

⁴ *Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: Vägen till nästa fleråriga budgetram, COM(2025) 46 final.*

Med tanke på intensifieringen av reflektionen över hur man eventuellt kan anpassa åtgärderna och politiken till de nya EU-prioriteringar som föreslagits av kommissionen **förefaller det lämpligt att även modernisera sammanhållningspolitiken redan i den nuvarande fleråriga budgetramen, under den pågående halvtidsöversynen av de sammanhållningspolitiska programmen.**

Anpassningen av den nuvarande sammanhållningspolitiken till de gemensamma utmaningarna skulle kräva insatser från alla berörda parter på såväl EU-nivå som nationell och regional nivå för att omorientera och påskynda genomförandet och uppnåendet av resultat inom ramen för sammanhållningspolitiken.

I detta sammanhang har kommissionen påpekat att **den pågående halvtidsöversynen av de sammanhållningspolitiska programmen** skulle kunna utgöra ett bra tillfälle att anpassa sammanhållningspolitiken till framväxande behov och EU-prioriteringar, särskilt i syfte att stärka EU:s konkurrenskraft, resiliens och säkerhet samt förenkla förfarandena. Samtidigt betonas behovet av att göra framsteg när det gäller viktiga EU-initiativ, såsom tillgången till överkomliga och hållbara bostäder eller förstärkning av försvarsförmågorna i EU⁵. Den pågående halvtidsöversynen av sammanhållningspolitiken skulle också kunna utgöra ett tillfälle att reflektera över ytterligare medel, möjligheter och incitament för försvarsändamål⁶, inbegripet inte enbart för infrastruktur med dubbla användningsområden utan även för fullfjädrade militära ändamål. Det finns således **ett behov av att reflektera över hur man på kort och lång sikt kan uppnå sammanhållningsmålet och samtidigt ta itu med centrala utmaningar såsom stärkt konkurrenskraft, resiliens, säkerhet och försvar på såväl EU-nivå som på nationell, regional och lokal nivå.**

⁵ Bland annat: Tal av verkställande vice ordförande Raffaele Fitto vid konferensen ”Den europeiska vägen för tillväxt: En tillväxtpolitik för ett säkert, resilient och globalt konkurrenskraftigt Europa”, tal av verkställande vice ordförande Raffaele Fitto om sammanhållningspolitikens framtid i Europaparlamentets utskott för regional utveckling – REGI, Europeiska kommissionen, 2025, skrivelse från Europeiska kommissionens ordförande Ursula von der Leyen av den 4 mars 2025
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_684.

⁶ Europeiska rådets slutsatser om det europeiska försvaret av den 6 mars 2025.

Diskussionen under det formella mötet mellan ministrarna med ansvar för sammanhållningspolitiken syftar till att utforska möjliga sätt att förbättra sammanhållningspolitiken. Det råder inget tvivel om att den framtida sammanhållningspolitiken bör utvecklas och närmare anpassas till EU:s gemensamma prioriteringar. Samtidigt måste dock huvudmålet, dvs. uppnåendet av social, ekonomisk och territoriell sammanhållning, bevaras och stärkas ytterligare.

Som vägledning i debatten vid mötet i rådet (allmänna frågor) inom ramen för sammanhållningsfrågor uppmanar det polska ordförandeskapet ministrarna att dela med sig av sina synpunkter i frågorna nedan. Frågorna kommer att behandlas vid en gemensam rundabordsdiskussion. Inläggen bör inte vara längre än fyra minuter.

1. Hur bör sammanhållningspolitikens mål enligt fördragen uppnås och flernivåstyre främjas i den nya utformningen av EU:s politik efter 2027? Hur bör den planeras inom ramen för den föreslagna planen för varje enskilt land, inbegripet reformer och investeringar på nationell och subnationell nivå?
2. Hur bör sammanhållningspolitiken anpassas i den nuvarande budgetplanen för att effektivt möta framväxande prioriteringar och behov, med beaktande av kommissionens strategi och Europeiska rådets slutsatser?